

igyekszik megélni, illetve átcsúszik a mélyszegény, szociális segély-várományos dimenzióba, és nem élvez társadalombiztosítást.

A „szociális morál” tekintetében Horvátország az értékkála közepe helyezkedik el (World Value Survey-féle felmérés). A fiatal tagállam legtöbb vonatkozásban távlatra versenyképes nem csak földrajzi környezetének szociális fejlődésével, hanem több „EU-15”-beli partnerével is.

Komáromi Sándor

A bolgár politikai elit legitimációs válsága a 2013. évi előrehozott választások és a következmények tükrében

Graewert, Tim: Bulgarien nach den Neuwahlen am 12. Mai 2013 – Die politische Elite in der Legitimationskrise. = Südosteuropa Mitteilungen. . 2013. 53 Jg. 3-4. no. 73-83. p.

A keleti bővítési kör „legszegényebb” országának mondott Bulgáriát (átlagbér 400, átlagos nyugdíj 137 euro) 2013 februárjában hatalmas tiltakozáshullám rázta meg, amely félresöpörte a 2009-ben feltört GERB (Polgárok az Európai Fejlődésért), meglehetősen eklektikus pártformáció kisebbségi kormányzását. Szakértői kormány alakult az előrehozott választásokig szóló átmenetre, melyet az államelnök május 12.-re írt ki. A széleskörű elégedetlenség közvetlen kiváltó oka az energiaárak (lényegében az áram-díjszabás) drasztikus emelkedésében jelölhető meg. A tiltakozások kezdetben az energiaszolgáltatók címére szóltak, de végül a kormány ellen fordultak, és végső soron az EU-taggyá válás ígéreteiben mélységesen csalódott tömegek elégedetlenségét és a bolgár „mafia-államot” képviselő egész politikai osztály iránti haragját fejezte ki.

A politikai osztály iránti bizalmatlanságot a májusi választások rendkívül alacsony – a rendszerváltás óta a legalacsonyabb – részvételi aránya (51,3%!)- is visszatükrözte, amihez kétségkívül hozzájárult a kéthónapos, „mocskosnak” nevezhető kampányidőszak stresszhatása (lehallgatások, gazdátlan szavazólap-kontingensek, stb. felfedése). A GERB a történetek ellenére az adott körülmények között, korábbi választóinak harmadát ugyan siratva, de fejhosszal (30,7%) most is győ-

zött. Kormányalakítási kísérlete azonban megbukott a voksok tükrében hátrébb álló partnerjelöltek ellenállásán. A maga 27,6%-ával második helyen végzett Szocialista Párt számára sem volt sokkal könnyebb, de végül sikerült koalíciót kötnie a „Jogok és Szabadságok” etnikai pártjával (11,3%), amely kormányra léphetett független miniszterelnök vezetésével. Plamen Olesarszki kormányfő, korábban már kipróbált „pénzügyes”, a pénzügyi stabilizációt hirdette meg politikai prioritásként. A kormány helyzete mindezáltal, főként a GERB obstruktív magatartása okán, az első perctől ingatag. Minden lépésére vigyáznia kell, hogy a felszín alatt lappangó, onnan ellenzéki manőverrel is előcsalható népharagot ne vonja magára. Ilyen „botlásnak” bizonyult Deljan Peevszki, visszaélési botrányokkal övezett sajtómogul jelölése a titkosszolgálat élére – egy olyan titkosszolgálat esetében, amelyhez a szervezett bűnözés elleni harc tevékenységi körét odacsatolták, egy olyan sajtó-háttérből, amely hírhedt a függetlenség hiányáról. A társadalmi méreteket öltött felzúdulás hatására a jelölést utóbb visszavonták, de a harag tovább élte a maga életét. A demonstrálók újra követelik a kormány távozását, Neofit pátriárka pedig megáldja a tüntetők békés akaratnyilvánítását (példálan eset a Bolgár Ortodox Egyház történetében).

Tovább szűkíti az új kormány mozgásterét a parlamenti pártok közül leggyengébb (7,3%), de lehangosabb muzulmán- és cigányellenes „Támadás”-Párt (Ataka) zsaroló taktikája, mellyel egy pillanat alatt kormányválságot képes kiprovokálni, ha melléáll a GERB blokád-politikájának. Az Ataka nem először a „mérleg nyelve” a bolgár parlamenti küzdelmekben. Egyetlen kitörési pont mutatkozik a kormányerők számára: képviselői létszám átcsábítása az ellenzéktől. Erre irányult az Olesarszki-kormány egyik első intézkedése, amely feloldotta elődjének azt a szabályozását, ami tiltotta a frakciók közötti átjárást. Mindamellet kétséges a kormány túlélése; megtörténhet, hogy előáll egy újabb előrehozott választási szituáció. A háttérben a májusi alacsony részvétel következményeként – számszerűleg javított eredményeik ellenére – parlamenten kívül rekedt alternatív formációk készülődnek. Lehetséges, hogy egy újabb proteszt-szavazás ezeket tudja majd helyzetbe hozni, hogy egy valóban új politika formálódhasson Bulgáriában. (A szerző az eseményeket július végéig követte.)

Komáromi Sándor